HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דלמא מודה. נב"ד קודם העלמת עדים ומודה בקנס פטור: **ויליד בית מה ס"ל.** לענין מכילת תרומה ויליד ביתו הס יאכלו בלחמו. יליד בית בן שפחתו: **לימא כן.** דלא כתיב מלא קנין כספו הוא יאכל בו: **אף קנין כספ"פ שאינו שוה כלום.** כגון שנעשה מוכה שחין: **מי איכא עבדא דלא מזדבן לקנסא.** ופרוטה: **לקנסא.** שאם יגמגם שור יטול שלשים כסף: **בטרפה.** שחין משלמין עליו קנס דגברא קטילא הוא: **והא חזי למיקם קמיה.** לפרעתו מע"פ שנתחכה רגלו למעלה מן המרכובה או ניקב קרום המוח דלאו לאיכות קל: **ממונו.** דמחים והוי נמי טרפה דלמא בר קנסא הוא: **בקדושין מהכא.** התקדשי לחציי מקודשת חציך מקודשת לי אינה מקודשת הכא מי חזי קדושין או לא: **אם ממלא נומר.** כלומר אי נעשה למפשט מדקיימא לן התקדשי לחציי מקודשת לא דמי להתם בר חורין הוא וחזיא לכוליה והכי קאמר להו אי נעשינא נסיבנא מחריתי בהדיך אבל הא לא חזיא לכוליה דעבדות דידיה: **ואם ממלא נומר חציך מקודשת לי אינה מקודשת.** ונעשית למפשט הא מינה דכי היכי דמקדש חצי שפחה אינה מקודשת הואיל דלא מצינן למימר דהכי קאמר להו דתנסיב אחריינא בהדי לתיתא לא חזיא לתרי ומשכחת דפלגא הוא דקדיש הכא נמי חצי אים שקידש לא הוו קידושין לא דמי להתם שייר בקנינו דהוה ליה לקדשה לכולה אבל התי לא שייר מידי דכל מה דחזי למפשט עבד: **כשעשאו טריפה.** דהוה ליה כמתן דקטליה ויהב ליה בנפשיה: **ועוד כופר הוא.** דבשלמא קנס דלא כתיב ביה מיתה אלא נגיחה שנאמר אם עבד יגח השור וגו' (שמות כא) אינה לאוקמיה כשעשאו טריפה אבל בכופר של בן חורין כתיב (שם) והמית איש או אשה: **לאוי ליטול.** דפלגא ליה בר קנסא הוא אלא בר כופר: **ואין לו.** שהרי מת ויורשים אין לו שיגבו וזה המזיק זכה במה שבידו ולעולם בשמת וה"ק נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר לאוי ליתן ליורשיו אם היו לו יורשין: **חוקי אמורת עליה.** העמיד מתורגמן לפניו לחזור ולדרום: **והמכשלה הזאת.** כלומר כך המחיל בדרעא מקרקע כתוב והמכשלה הזאת תחת ידיך נחמני ירושלים שפסקה תורה מהם והיו שוחקין לחבריהם שמלה לך קנין תהיה לנו והמכשלה הזאת תחת ידיך כלומר דבריה כשמוסרין כשמלה שלך הן שאתה נקי מהן לעולם כלומר לנו ותהיה קנין והמכשלה הזאת דברי תורה שאין אדם עומד על תמיהתן עד שיכשל בהן להוסות טעות ויכלימוהו והוא נותן לב ומבין תחת ידיך הן לף מי נכשלתי בהוראתי וחוזרני בי: **ואם לאחר אדם נומר.** תשובה לדבר זה מתותה שאנינו בפס' כריתות (יפ.) והפדה לא נפדתה דשפחה חרופה אינו זו פדויה ואינה פדויה חציה שפחה וחציה בת חורין המאורסה לעבד עברי. והוא הדין לכל יכשל אלא מורחת דמלתא נקט משום דעבד עברי מותר בשפחה: **הלמא בת אחרוסי היא.** מדקתני מאורסת: **אמור לו.** וכי סבור אתה שהן אירוסין ממש: **לך אלך רבי ישמעאל.** דאמר התם דברה תורה כלשון בני אדם ובשפחה כנעענית שלא נפדית כלל קמשמע לן: **המאורסה לעבד עברי.** וכי שפחה כנעענית גמורה בת קדושין היא הא ממורה בעלמא היא עם הדומה לממורה[ט]: **מיוחדת.** וגזירת הכתוב היא דממייב עלה משם הוחיל ואיחדוה לעבד עברי המותר בה: **וחזרה ונתקדשה לשמעון.** אחיו ובחיי לחוכן ולחוכן לא גירשה:

ואין

מי איכא עבדא דלא מזדבן לקנסא. ופ"ת כי אמר נמי לחיגו מכור[א] תקני ליה מי איכא עבדא דלא מזדבן לקנסא שיוכל למכרו כולו לגמרי[ב] וי"ל דלא ימלא קונים שיקנוהו לגמרי אפי' לא ימטרכו לפרנסן שיוכל לומר עשה עמי ואיני זוך מ"מ מימנעי אינשי לקנותו שלא יהא רגיל אלמא אם מכרו לקנסא מכור זמנין דזבני ליה ועי"ל דאפי' מוכרו כולו לגמרי אינו מוכר להא אינו שוה כלום ואינו מוכרו לגמ לקנסא ולקנסא אינו מכור[ג]:

אם תמצא לומר התקדשי לחציי מקודשת. וגבי אשה קאמר אם תמצא לומר חציך מקודשת לי אינה מקודשת ואי אפשר לומר אם קנין כספ אוכל בית מה תלמוד לומר אם קנין כספ אוכל ילידבית לא כ"ש אילו בן הייתי אומר מה קנין כספ שיש בו שוה כספ אוכל אף יליד בית שיש בו שוה כספ אוכל ומנין שאע"פ שאינו שוה כלום ת"ל ילידבית מכל מקום ועדיין אני אומר יליד בית בין שיש בו שוה כספ בין שאין בו שוה כספ אוכל קנין כספ יש בו שוה כספ אוכל אין בו שוה כספ אינו אוכל ת"ל[ד] קנין כספו ויליד ביתו[ה] מה יליד בית אע"פ שאינו שוה כלום אוכל אף קנין כספו אע"פ שאינו שוה כלום אוכל ואי סלקא דעתך עבד שמכרו רבו לקנסא מכור[ו] מי איכא עבדא דלא מזדבין לקנסא אין איכא עבד טרפה והא חזי למיקם קמיה במנוול ומוכה שחין[ז] איבעיא להו[ח] מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין מהו אם תמצא לומר[ט] בן ישראל שאמר לבת ישראל[י] התקדשי לחציי מקודשת דחזיא לכוליה הא לא חזיא לכוליה ואם תמצא לומר[כ] בן ישראל המקדש חצי אשה[ל] אינה מקודשת דשייר בקנינו והא עבד לא שייר בקנינו מאי ת"ש[מ] המית מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליורשיו ואי אמרת קידושין יורשין מנא ליה אמר רב אדא בר אהבה כשעשאו טרפה[נ] ומאי יורשין נפשיה[ס] אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דיורשין קתני ועוד כופר הוא[ע] ואמר ריש לקיש כופר אין משתלם אלא לאחר מיתה אלא אמר רבא יראוי ליטול ואין לו אמר רבא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קדושיה קדושין דרש רבה בר רב הונא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אינה מקודשת א"ל רב חסדא מי דמי התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו הדר אוקים רבה בר רב הונא אמורא עליה ודרש[ס] והמכשלה הזאת תחת ידיך אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן אע"פ שאמרו המקדש חצי אשה אינה מקודשת[ר] אבל חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה קדושיה קדושין מ"ט התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו אמר רב ששת כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קידושיה קידושין ואם לחשך אדם לומר[ק] איזו היא שפחה חרופה זו שחציה שפחה וחציה בת חורין[ר] המאורסה לעבד עברי אלמא בת איתרוסי היא אמור לו כלך אצל ר' ישמעאל[ש] שהוא אומר בשפחה כנענית המאורסה לעבד עברי ושפחה כנענית בת איתרוסי היא אלא מאי אית לך למימר מאי מאורסת מיוחדת הכא נמי מאי מאורסת מיוחדת אמר רב חסדא[ת] חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון ומתו שניהם מתייבמת ללוי

ואין

גליון הש"ס

גמ' מי איכא עבדא בי'. עי' ערכין ד' ג ע"ב תד"ה לקחתי מעות: **שם** מי שחציו עבד וחציו בן חורין. ע' ירושלמי פ"ח דפסחים הלכה ה: **שם** ומאי יורשין נפשיה. עי' פרי"מ נספחו מיס מיים נספוסותיו סימן ג: **שם** אמר רבא שתי תשובות. עי' פסחים ד' עא ע"ב וע"ש: **שם** ואמר ר"ל בופר. עי' ב"ק ד' מב ע"ב:

מוסף רש"י

אין אדם עומד על דברי תורה. על טוליין לתומיין כהלכתן (שבת קכ:). **אלא אם כן נכשל** בהן. עד שתומכן ג' וג' פעמים בשיטות להיינו טעמי מוכח המקומכין (שם) כשהגלמיד נכשל בשמועתו פעם ראשונה ושניה הוא נותן לב לעמוד על שמועתו (חגיגה יד:).

מוסף תוספות

א. לקנסא. תוס' הרא"ש. ב. ויהיה הקנס לקונה אותו. תוס' הרא"ש. ג. אשתכח דלאו מידי קא זבין. ומה"ט נמי ניחא אמאי אינו שו"כ, דנהי דלא מזדבין לקנס, מ"מ הוא יכול להשהותו לקנס ושוה לו כסף. אלא ביון דהשתא לא שוה לי' מידי קודם שיבא הקנס לא מקרי קנין כספו. תוס' הרא"ש. ד. את"ל [התקדשי לחציי] אינה מקודשת משום דשייר בקנינו, וגבי אשה הוה מצי למימר חציך מקודשת לי מקודשת משום דחזיא לכולה. תוס' הרא"ש. ה. ונקט את"ל משום דתלמודא שקיל וטרי בה. תוס' הרא"ש. ו. כ"ש. תוס' הרא"ש. ז. הבן. תוס' הרא"ש. ח. אפי' אחר צד חירות שבו. תוס' הרא"ש. ט. צד חירות. תוס' הרא"ש. י. והו"ל כגוי ועבד הבא על בת ישראל דלא תפסי בה קידושין. תוס' הרא"ש.

תורה אור השלם

1. וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן בְּכַסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלִיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ: ויקרא כב יא
2. כִּי יִתְפֹּשׂ אִישׁ בְּאֶחָיו בֵּית אָבִיו שִׁמְלָה לִבָּה קָצִין תִּהְיֶה לָּנוּ וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ: ישעיהו ג ו

פסקי רי"ד

מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקדש בת חורין מקודשת היא משום צד חירות שבו ואפילו אם תמצא לומר המקדש אשה לחציו אינה מקודשת התם משום דשייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו וכן נמי שפחה שחציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה מישראל קדושיה קדושין משום צד חירות שבה. ואפילו אם תמצא לומר המקדש חצי אשה אינה מקודשת התם שייר בקנינה הכא לא שייר בקנינה

קה א מיי' פכ"ג מהל' מכירה הלכה ג סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' רמ סעי' ד:
קו ב מיי' פ"ו מהל' תרומות הלכה ג סמג לאוין רכד רכה טור י"ד סי' שלג:
קז ג מיי' פ"ד מהל' מכירה הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע חה"ע סימן מד סעי' יח:
קח ד ה מיי' שם פ"ג הלכה ט סמג שם טוש"ע חה"ע סי' לג סעי' ח:
קט ו ז מיי' פי"ג מהל' מזכי הלכה ג סמג עשין סז טוש"ע י"ד סי' לסז סעי' סב:
קי ח מיי' פ"ד מהל' מתנות הלכה טו סמג עשין מח טוש"ע חה"ע סי' מד סעי' יב:
קיא ט מיי' שם הלכה י"ז ופ"ג מהלכות מיסורי ביאה הלכ' יג סמג לאוין קכה:
קיב י מיי' פ"ז מהל' יבום הלכה לג סמג עשין נא טוש"ע חה"ע סי' קעד סעי' ז: